

शितगंगा नगरपालिकाको खानेपानी ऐन, २०७६

खानेपानीको सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको ऐन

प्रस्तावना :

नेपालको भू-सतहमा वा भूमिगत वा अन्य कुनै अवस्थामा रहेको खानेपानीका स्रोतको समुचित उपयोग, संरक्षण, व्यवस्थापन र विकास गर्न एवं खानेपानीका लाभदायक उपयोगहरूको निर्धारण गर्ने, त्यस्तो उपयोगबाट हुने वातावरणीय तथा अन्य हानीकारक प्रभावको रोकथाम गर्ने एवं खानेपानीका मुहानलाई प्रदूषण मुक्त राख्ने सम्बन्धमा कानूनी व्यवस्था गर्न वाञ्छनीय भएकोले,

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ : (१) यस ऐनको नाम “खानेपानी ऐन, २०७६” रहेको छ ।

(२) यो ऐन नगरपालिकाले स्थानीय राजपत्रमा सूचना प्रकाशित गरी तोकिएको मिति देखि प्रारम्भ हुनेछ ।

२. परिभाषा : विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा,-

(क) “खानेपानी” भन्नाले नेपाल अधिराज्यभित्रको भू-सतहमा वा भूमिगत वा अन्य जुनसुकै अवस्थामा रहेको पानी सम्झनुपर्छ ।

(ख) “लाभदायक उपयोग” भन्नाले उपलब्ध साधन र स्रोतले भ्याएसम्म उचित रूपले गरिएको खानेपानीको उपयोग सम्झनुपर्छ ।

(ग) “अनुमतिपत्र प्राप्त व्यक्ति” भन्नाले खानेपानीको उपयोग गर्ने दफा ८ बमोजिम अनुमतिपत्र प्राप्त व्यक्ति वा सङ्गठित संस्था सम्झनुपर्छ ।

(घ) “उपभोक्ता संस्था” भन्नाले दफा ५ बमोजिम गठित खानेपानी उपभोक्ता संस्था सम्झनु पर्छ ।

(ङ) “तोकिएको” वा “तोकिएबमोजिम” भन्नाले यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियममा तोकिएको वा तोकिएबमोजिम सम्झनुपर्छ ।

३. खानेपानीको स्वामित्व : शितगंगा नगरपालिका भित्र रहेको खानेपानीको स्वामित्व शितगंगा नगरपालिकामा निहित रहनेछ ।

४. खानेपानी उपयोग: (१) यस ऐन बमोजिम अनुमतिपत्र प्राप्त नगरी कसैले पनि खानेपानीको उपयोग गर्न पाउने छैन ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि देहाय बमोजिम खानेपानीको उपयोग गर्न अनुमतिपत्र लिनुपर्ने छैन :-

(क) घरेलु उद्योगको रूपमा पानीघट्ट वा पनचक्की चलाउन,

(ख) जग्गा धनीले आफ्नो जग्गाभित्र मात्र सीमित रहेको खानेपानीको तोकिएबमोजिम उपयोग गर्न ।

(३) खानेपानीको उपयोग गर्ने व्यक्ति वा सङ्गठित संस्थाले अरूलाई मर्का नपर्ने गरी लाभदायक उपयोग गर्नुपर्नेछ ।

५. खानेपानी योजना उपभोक्ता संस्थाको गठन : (१) सामुहिक लाभका लागि संस्थागत रूपमा खानेपानीको उपयोग गर्न चाहने व्यक्तिहरूले तोकिएबमोजिम खानेपानी योजना उपभोक्ता संस्था गठन गर्न सक्नेछन् ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम गठन गरिएको खानेपानी योजना उपभोक्ता संस्थालाई तोकिएको अधिकारी वा निकाय समक्ष तोकिएबमोजिम दर्ता गराउनु पर्नेछ ।

६. खानेपानी उपभोक्ता संस्था सङ्गठित संस्था हुन : (१) खानेपानी उपभोक्ता संस्था अविच्छिन्न उत्तराधिकारवाला स्वशासित र सङ्गठित संस्था हुनेछ ।

(२) उपभोक्ता संस्थाको सबै काम कारवाहीको निमित्त आफ्नो छुट्टै छाप हुनेछ ।

(३) उपभोक्ता संस्थाले व्यक्ति सरह चल अचल सम्पत्ति प्राप्त गर्न, उपभोग गर्न, बेचबिखन गर्न वा अन्य किसिमले व्यवस्था गर्न सक्नेछ ।

(४) उपभोक्ता संस्थाले व्यक्ति सरह नालिस उजूर गर्न र उपभोक्ता संस्था उपर पनि सोही नामबाट नालिस उजूर लाग्न सक्नेछ ।

७. खानेपानी उपयोगको प्राथमिकताक्रम : (१) खानेपानीको उपयोग गर्दा साधारणतया देहायको प्राथमिकताक्रम अनुसार गर्नुपर्नेछ :-

(क) खानेपानी र घरेलु उपयोग,

(ख) घरेलु उद्योग, औद्योगिक व्यवसाय तथा खानीजन्य उपयोग,

(२) खानेपानीको उपयोग गर्दा कुनै विवाद उत्पन्न भएमा तोकिएको समितिले उपदफा (१) को प्राथमिकताक्रम, दफा ४ को उपदफा (३) बमोजिम खानेपानीको लाभदायक उपयोग भए नभएको र अन्य आवश्यक जाँचबुझ समेत गरी सोको आधारमा सम्बन्धित खानेपानीको उपयोग गर्न पाउने नपाउने वा कुन किसिमले उपयोग गर्न पाउने भन्ने कुराको निर्धारण गर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम तोकिएको समितिले निर्धारण गरेको कुरा सम्बन्धित सबैलाई मान्य हुनेछ ।

(४) उपदफा (२) बमोजिम तोकिएको समितिले सोही उपदफामा उल्लेखित कुराको निर्धारण गर्दा अपनाउनु पर्ने कार्यविधि तोकिएबमोजिम हुनेछ ।

८. अनुमतिपत्रको व्यवस्था : (१) खानेपानीको सर्वेक्षण वा उपयोग गर्न चाहने व्यक्ति वा सङ्गठित संस्थाले आवश्यकता अनुसार सम्बन्धित विषयको आर्थिक, प्राविधिक र वातावरणीय अध्ययन प्रतिवेदन तथा तोकिए बमोजिमका विवरणहरू खुलाई तोकिएको अधिकारी वा निकाय समक्ष अनुमतिपत्रको लागि दरखास्त दिनुपर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम परेको दरखास्तमा तोकिएको अधिकारी वा निकायले आवश्यक जाँचबुझ गरी गराई दरखास्त परेको मितिले खानेपानी उपयोगको अनुमतिपत्रको हकमा एकसय वीस दिनभित्र तोकिए बमोजिमको ढाँचामा आवश्यक शर्तहरू तोकी दफा ७ को उपदफा (१) मा उल्लिखित प्राथमिकताक्रम अनुसार दरखास्तवालालाई अनुमतिपत्र दिनुपर्नेछ ।

- (३) दफा ४ को उपदफा (२) बमोजिम हुनेमा बाहेक यो ऐन प्रारम्भ हुनुभन्दा अगावैदेखि खानेपानीको उपयोग गरिरहेको व्यक्ति वा सङ्गठित संस्थाले पनि तोकिएको विवरण सहित यो ऐन प्रारम्भ भएको मितिले एक वर्षभित्र तोकिएको अधिकारी वा निकाय समक्ष अनुमतिपत्रको लागि दरखास्त दिनुपर्नेछ ।
- (४) उपदफा (३) बमोजिम परेको दरखास्तमा तोकिएको अधिकारी वा निकायले आवश्यक जाँचबुझ गरी दरखास्त परेको मितिले साठी दिनभित्र तोकिए बमोजिमको ढाँचामा अनुमतिपत्र दिनुपर्नेछ ।
- (५) अनुमतिपत्र प्राप्त व्यक्तिले खानेपानीको उपयोग वापत यस नगरपालिकालाई तोकिए बमोजिमको हस्तुर वा वार्षिक शुल्क बुझाउनुपर्नेछ ।
- (६) अनुमतिपत्र प्राप्त व्यक्तिले आफ्नो अनुमतिपत्र विक्री गर्न वा अन्य कुनै प्रकारले कसैलाई हस्तान्तरण गर्नु परेमा तोकिएको अधिकारी वा निकायबाट तोकिएबमोजिम स्वीकृति लिनुपर्नेछ ।
९. नगरपालिकाले खानेपानीको उपयोग वा विकास गर्न सक्ने : (१) नगरपालीकाले आफैँले कुनै खानेपानीको उपयोग वा विकास गर्नमा यस ऐनको कुनै कुराले बाधा पुऱ्याएको मानिने छैन ।
- (२) कसैले यस ऐन बमोजिम उपयोग गरेको खानेपानी र सोसँग सम्बन्धित जग्गा, भवन, उपकरण तथा संरचना व्यापक सार्वजनिक उपयोगका लागि नगरपालिकाले आफूले लिई विकास गर्न सक्नेछ ।
- स्पष्टीकरण : यस ऐनको प्रयोजनको लागि “व्यापक सार्वजनिक उपयोग” भन्नाले भैरहेको उपयोगबाट लाभान्वित भएका जनसंख्यालाई उल्लेखनीय प्रतिकूल असर नपारी सो भन्दा बढी जनसंख्यालाई लाभ हुने उपयोगलाई जनाउनेछ ।
- (३) उपदफा (२) बमोजिम आफूले लिएको खानेपानीको उपयोगसित सम्बन्धित जग्गा, भवन, उपकरण वा संरचना वापत नगरपालिकाले सम्बन्धित व्यक्ति/संस्थालाई दिनै पर्ने अवस्था रहेमा मुल्याङ्कन गरी न्यूनतम क्षतिपूर्ति दिन सक्नेछ ।
- ४) उपदफा (३) बमोजिम दिइने क्षतिपूर्तिको रकम उपदफा (२) बमोजिम नगरपालिकाले लिएको जग्गा, भवन, उपकरण तथा संरचनाको वर्तमान मूल्य (त्यसमा भएको टुटफुट र साधारण प्रयोगबाट भएको ह्रास कटाइ) को आधारमा निर्धारित गरिनेछ ।
१०. खानेपानी विकासको परियोजना हस्तान्तरण गर्न सक्ने : (१) नगरपालिकाले दफा ९ को उपदफा (१) वा (२) बमोजिम विकास गरेको कुनै खानेपानी सम्बन्धी परियोजनाको निर्माण समाप्त भैसकेपछि उपभोक्ता संस्थालाई आवश्यक शर्तहरू तोकी हस्तान्तरण गर्न सक्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम हस्तान्तरण गरिएको परियोजना उपरको स्वामित्व सम्बन्धित उपभोक्ता संस्थाको हुनेछ र यस एनेको अधिनमा रही आफूले अनुमतिपत्र प्राप्त गरे सरह सो परियोजनाको सञ्चालन सम्बन्धित उपभोक्ता संस्थाले गर्नेछ ।
११. खानेपानीको उपयोगको लागि करार गर्न सक्ने : यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि नगरपालिकाले कुनै स्वदेशी वा विदेशी कम्पनी, सङ्गठित संस्था वा व्यक्तिसित प्रचलित कानूनको अधिनमा रही करार गरी सोही करारमा उल्लेखित शर्तहरू बमोजिम कुनै खानेपानी योजनाको विकास, उपयोग र सेवा विस्तार गर्न, गराउन सक्नेछ ।

१२. सेवा उपभोगका शर्तहरू तोक्न र सेवा शुल्क असूलउपर गर्न पाउने : (१) अनुमतिपत्र प्राप्त व्यक्तिले आफूले विकास गरेको खानेपानी योजनाको उपयोगको सेवा अन्य कसैलाई आपसी शर्तको आधारमा उपलब्ध गराउन र त्यस्तो सेवा वापत शुल्क असूलउपर गर्न सक्नेछ ।

(२) यस नगरपालिकाले विकास गरेको खानेपानी योजनाको उपयोगको सेवा अन्य कसैलाई उपलब्ध गराए वापतको सेवा शुल्क तोकिएबमोजिम निर्धारण गरी असूलउपर गर्न सक्नेछ ।

१३. सेवा रोक्न सकिने : सेवा उपभोग गरे वापत बुझाउनुपर्ने शुल्क नबुझाउने वा त्यस्तो सेवा अनाधिकार रूपले उपयोग गर्ने वा सेवा दुरुपयोग गर्ने वा शर्त विपरीत सेवा उपभोग गर्नेको हकमा त्यस्तो सेवा बन्द गर्न सकिनेछ ।

१४. अरूको घरजग्गामा प्रवेश गर्न सक्ने : यस नगरपालिकाले वा अनुमतिपत्र प्राप्त व्यक्तिले खानेपानी योजनाको सर्वेक्षण वा उपयोगको सिलसिलामा कसैको घर जग्गामा प्रवेश गर्नु परेमा नगरपालिका वा अनुमतिपत्र प्राप्त व्यक्तिले खटाएको कर्मचारीले सम्बन्धित व्यक्तिलाई पूर्व सूचना दिएर मात्र त्यस्तो घर जग्गामा प्रवेश गर्न सक्नेछ । त्यसरी प्रवेश गर्दा कुनै हानी नोक्सानी हुन गएमा नगरपालिकाले वा अनुमतिपत्र प्राप्त व्यक्ति/उपभोक्ता संस्थाले तोकिएबमोजिम क्षतिपूर्ति दिनु पर्नेछ ।

तर कुनै घर जग्गामा खानेपानी योजनाको अनधिकृत उपयोग वा दुरुपयोग गरी रहेको शंका हुने मनासिब माफिकको कारण भएमा सो कुराको जाँचबुझ गर्न वा कुनै दुर्घटनाबाट बचाउन पूर्व सूचना बिना पनि त्यस्तो कर्मचारीले सम्बन्धित घर जग्गामा प्रवेश गर्न सक्नेछ ।

१५. अरूको घर जग्गाको उपयोग वा प्राप्ति : (१) खानेपानीको उपयोगको लागि देहायको कुनै काम गर्न अरू कसैको घर जग्गा उपयोग गर्न वा प्राप्त गर्न आवश्यक परेमा अनुमतिपत्र प्राप्त व्यक्ति/संस्थाले नगरपालिका समक्ष तोकिएबमोजिम निवेदन दिन सक्नेछ:-

- (क) बाँध वा तटबन्द बाँध्न,
- (ख) नहर, कुलो वा सुरुङ्ग खन्न,
- (ग) जमीन माथि वा मुनि पानीको ट्याङ्की बनाउन वा पाइप लाइन बिछ्याउन,
- (घ) पोखरी बनाउन वा जल वितरण केन्द्र स्थापना गर्न,
- (ङ) जलस्रोतको विकाससित सम्बन्धित अरू आवश्यक निर्माण कार्य गर्न ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको निवेदन प्राप्त भएमा यस नगरपालिकाले तत् सम्बन्धमा आवश्यक जाँचबुझ गरी प्रचलित कानून बमोजिम सङ्गठित संस्थालाई जग्गा प्राप्त गराइ दिए सरह अनुमतिपत्र प्राप्त व्यक्ति/संस्थालाई त्यस्तो घर जग्गा प्राप्त गराइदिन सक्नेछ ।

(३) यस नगरपालिकाले वा अनुमतिपत्र प्राप्त व्यक्ति/उपभोक्ता संस्थाले खानेपानी योजनाको विकास वा उपयोग सम्बन्धी कुनै निर्माण कार्य गरेकोमा त्यस्तो निर्माण कार्य भएको ठाउँ वा सो ठाउँको वरिपरि तोकिएको दूरीमा पर्ने घर जग्गा अरू कसैले कुनै खास कामको निमित्त प्रयोग गर्न नपाउने गरी नगरपालिकाले निषेध गर्न सक्नेछ । त्यसरी निषेध गरिएको कारणबाट सम्बन्धित व्यक्तिलाई पर्ने हानीनोक्सानी वापत नगरपालिका वा अनुमतिपत्र प्राप्त व्यक्ति/संस्थाले तोकिएबमोजिम क्षतिपूर्ति दिनुपर्नेछ ।

१६. खानेपानीको उपयोगसित सम्बन्धित संरचनाको सुरक्षा : (१) खानेपानी योजना उपयोगसित सम्बन्धित कुनै संरचनाको सुरक्षाको लागि अनुमतिपत्र प्राप्त व्यक्ति/संस्थाको अनुरोधमा वा स्वयं आफ्नो विचारमा त्यस्तो सुरक्षा गर्न आवश्यक ठानेमा नगरपालिकाले आवश्यक प्रवन्ध गर्न सक्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम अनुमतिपत्र प्राप्त व्यक्ति/संस्थाको अनुरोधमा सुरक्षा प्रवन्ध गरिएकोमा त्यसको लागि लाग्ने सम्पूर्ण खर्च यस नगरपालिका वा अनुमतिपत्र प्राप्त व्यक्ति/संस्थाले बेहोर्नेछ ।
१७. खानेपानीको गुणस्तर तोक्ने : (१) नगरपालिकाले स्थानीय राजपत्रमा सूचना प्रकाशित गरी खानेपानीको विभिन्न उपयोगको सम्बन्धमा आवश्यक गुणस्तर तोक्न सक्नेछ ।
- (२) खानेपानीको उपयोग गर्दा उपदफा (१) बमोजिम तोकिएको गुणस्तर कायम हुने गरी गर्नुपर्नेछ ।
१८. खानेपानीलाई प्रदूषित गर्न नहुने : (१) नगरपालिकाले स्थानीय राजपत्रमा सूचना प्रकाशित गरी खानेपानीको मुहान तथा श्रोतहरू प्रदूषण सहन-सीमा तोक्न सक्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम तोकिएको खानेपानीको प्रदूषण सहन-सीमा नाच्ने गरी कसैले पनि कुनै किसिमको फोहरमैला, औद्योगिक निकास, विष, रसायनिक वा विषालु पदार्थ हाली वा प्रयोग गरी खानेपानीलाई प्रदूषित गर्नु हुँदैन ।
- (३) कुनै खानेपानी प्रदूषित भए नभएको वा कुनै खानेपानी उपयोगको सम्बन्धमा दफा १७ को उपदफा (१) बमोजिम तोकिएको गुणस्तर भए नभएको सम्बन्धमा तोकिएको अधिकारीले आवश्यकता अनुसार परीक्षण गर्न गराउन सक्नेछ ।
१९. वातावरणमा उल्लेखनीय प्रतिकूल असर पार्न नहुने : खानेपानीको उपयोग गर्दा भू-क्षय, बाढी, पहिरो वा यस्तै अरू कारणद्वारा वातावरणमा उल्लेखनीय प्रतिकूल असर नपर्ने गरी गर्नुपर्नेछ ।
२०. अनुमतिपत्र खारेज गर्न सकिने : (१) अनुमतिपत्र प्राप्त व्यक्ति/संस्थाले यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम विपरीत कुनै काम गरेमा तोकिएको अधिकारीले अवधि तोकी त्यस्तो काममा आवश्यक सुधार गर्न आदेश दिन सक्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम तोकिएको अवधिभित्र अनुमतिपत्र प्राप्त व्यक्ति/संस्थाले आवश्यक सुधार नगरेमा तोकिएको अधिकारीले त्यस्तो व्यक्तिले पाएको अनुमतिपत्र खारेज गर्न सक्नेछ ।
- (३) उपदफा (२) बमोजिम अनुमतिपत्र खारेज गर्नु अघि तोकिएको अधिकारीले सम्बन्धित अनुमतिपत्र प्राप्त व्यक्ति/संस्थालाई आफ्नो सफाइ पेश गर्ने मनासिब मौका दिनुपर्नेछ ।
२१. दण्ड सजाय : (१) कसैले यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम उल्लङ्घन गरमा निजलाई तोकिएको अधिकारीले वीस हजार रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्न सक्नेछ र त्यस्तो कसूरबाट कसैको हानीनोक्सानी भएको रहेछ भने निजबाट त्यस्तो हानीनोक्सानी वापतको क्षतिपूर्ति समेत भराई दिन सक्नेछ ।
- (२) कसैले यस ऐन बमोजिम अनुमतिपत्र लिनुपर्नेमा सो नलिई वा अनुमतिपत्रमा उल्लेख भएका शर्तहरू पालन नगरी खानेपानी उपयोग गरेमा निजलाई तोकिएको अधिकारीले वीस हजार रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्न र त्यस्तो काम बन्द गराउन सक्नेछ ।
- (३) यस ऐन बमोजिम विकास गरिएको खानेपानी योजनाबाट उत्पन्न सेवा कसैले चोरी गरेमा वा दुरुपयोग गरेमा वा अनाधिकार प्रयोग गरेमा तोकिएको अधिकारीले निजबाट बिगो असूल गरी निजलाई बिगो बमोजिम जरिवाना समेत गर्न सक्नेछ ।

(४)कसैले बदनियतसाथ कुनै खानेपानीको मुहान, बाँध, नहर वा जलस्रोतको उपयोगसित सम्बन्धित कुनै संरचना वा त्यस्तो संरचनामा असर पार्ने अन्य कुनै संरचना भत्काएमा, बिगारेमा वा कुनै किसिमले हानी नोक्सानी पुऱ्याएमा वा त्यस्तो कुनै काम कुराको लागि दुरुत्साहन दिएमा वा त्यस्तो काम गर्ने उद्योग गरेमा निजबाट हानीनोक्सानीको बिगो असूल गरी निजलाई बिगो बमोजिम जरिवाना वा दस वर्षसम्म कैद वा दुवै सजाय हुन सक्नेछ ।

२२. पुनरावेदन : दफा १०, १५ वा १६ बमोजिम दिएको क्षतिपूर्तिको रकममा वा दफा २१ बमोजिम तोकिएको अधिकारीले अनुमतिपत्र खारेज गरेकोमा वा दफा २२ को उपदफा (१), (२) वा (३) बमोजिम तोकिएको अधिकारीले दिएको सजायको आदेशमा चित्त नबुझे व्यक्तिले पैँतीस दिनभित्र पुनरावेदन अदालतमा पुनरावेदन दिन सक्नेछ ।

२३. नियम बनाउने अधिकार : (१) यस ऐनको उद्देश्य कार्यान्वयन गर्न यस नगरपालिकाले नियमहरू बनाउन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) ले दिएको अधिकारको सर्वसामान्यतया कुनै प्रतिकूल प्रभाव नपर्ने गरी यस नगरपालिकाले खास गरी देहायका विषयमा नियमहरू बनाउन सक्नेछ :-

(क) खानेपानी, औद्योगिक उपयोग र खानेपानीको यस्तै अन्य उपयोग सम्बन्धी कुराहरू,

(ख) खानेपानीका मुहान संरक्षण, मुहान तथा खानेपानी योजना बाढी नियन्त्रण तथा पहिरो रोकथाम सम्बन्धी कुराहरू,

(ग) वातावरण सम्बन्धी कुराहरू,

(घ) खानेपानीसँग सम्बन्धित सेवा उपयोग गरे वापत यस नगरपालिकालाई बुझाउनु पर्ने शुल्क, दस्तुर इत्यादिसँग सम्बन्धित कुराहरू,

(ङ) खानेपानी योजना तथा मुहान प्रदूषण रोक्ने सम्बन्धी विषयहरू,

(च) खानेपानीको विभिन्न उपयोगका तरीकाहरू,

(छ) खानेपानीको उपयोगबाट उत्पन्न सेवाको स्तर निर्धारण सम्बन्धी कुराहरू,

(ज) खानेपानीको उपयोगबाट हुन सक्ने दुर्घटना र त्यसको जाँचबुझ तथा क्षतिपूर्ति सम्बन्धी विषयहरू ।

(झ) उपभोक्त संस्था र उपभोक्ता सम्बन्धी अन्य व्यवस्थाको साथै उपभोक्तालाई संरक्षण र सुविधा दिने विषयहरू,

(ञ) खानेपानीको समुचित विकास तथा उपयोग सम्बन्धी अन्य आवश्यक कुराहरू ।

२४. खारेजी र बचाउ : (१) यो ऐन प्रारम्भ हुनुभन्दा अघि दर्ता भएका खानेपानी योजना उपभोक्ता संस्था/समिति यसै ऐन अन्तर्गत भए गरेको मानिनेछ ।

२५. यो ऐनका आधारमा आवश्यकता अनुसार नियमावली, तथा कार्यविधिहरू बनाउन सकिने छ ।